

บทที่ ๕

การวิเคราะห์กระบวนการทำเดินซั่มเป็ง

การเดินซั่มเป็งมีองค์ประกอบที่สำคัญในการแสดงซึ่งได้กล่าวไว้แล้วในบทที่ ๔ แต่ยังมีองค์ประกอบหลักที่สำคัญอีกอย่าง คือ กระบวนท่าเดิน การเดินซั่มเป็งมีลักษณะการใช้มือใช้เท้า คล้ายคลึงกับนาฏศิลป์พื้นบ้านของประเทศมาเลเซียที่เรียกว่าซาปิน และคล้ายกับรองเง็งและมะโย่งซึ่งเป็นการแสดงพื้นบ้านภาคใต้ตอนล่างของประเทศไทย ลีลาท่าทางในการเดินซั่มเป็ง มีความสง่างาม นุ่มนวลและสุภาพกว่า และในการแสดงนิยมใช้เพลงช้ามากกว่าเพลงเร็ว

๕.๑ การวิเคราะห์รูปแบบและองค์ประกอบการแสดงซั่มเป็งเพื่อการอนุรักษ์และการส่งเสริม

การแสดงซั่มเป็งจะมีจังหวะการแสดง ๒ แบบ คือ เพลงช้าและเพลงเร็ว การเดินซั่มเป็งส่วนใหญ่นิยมเดินเพลงช้า เนื่องจากผู้เดินสามารถใช้ลีลาท่าทางในการเดินได้มากกว่าเพลงเร็ว ส่วนการเดินในจังหวะเพลงเร็วนั้นส่วนใหญ่ใช้กับผู้เดินที่มีทักษะในการเดินแล้ว

ซั่มเป็งเป็นการแสดงชั้นสูงของศิลปะพื้นบ้านภาคใต้ตอนล่างของประเทศไทย มักจะใช้แสดงถวายหน้าพระที่นั่ง งานต้อนรับแขกบ้านแขกเมือง หรือพิธีการใหญ่ๆ ในเทศกาลต่างๆ ที่สำคัญ

รูปแบบการแสดงซั่มเป็งจะมีรูปแบบลักษณะการแสดงที่มีแบบแผน และมีขั้นตอนในการเดิน ผู้เดินจะต้องมีสมาธิในการเดินตลอดเวลา เนื่องจากในการเดินต้องเดินกันเป็นกลุ่ม หากผู้เดินผู้หนึ่งผู้ใดเกิดผิดพลาด ขบวนการหรือขั้นตอนการแสดงก็จะผิดพลาดทั้งกลุ่ม

แบบแผนในการเดินซั่มเป็ง

จากการศึกษาพบว่าซั่มเป็งมีแบบแผนในการเดินซึ่งแตกต่างจากการแสดงอื่นๆ คือ ในการแสดงจะต้องมีผู้แสดงจำนวน ๔, ๘, ๑๒ หรือจะมากกว่าจำนวนที่กล่าวมาก็ได้แต่ต้องแสดง

เป็นกลุ่ม กลุ่มละ ๔ คน หรือในการแสดงเรียกว่า ๑ ดอก และถึงแม้ว่าจะใช้ผู้แสดงมากหรือน้อยผู้แสดงก็จะมี การเดินสัมพันธ์กันเฉพาะในดอกของตนเท่านั้น นอกจากนี้การเดินซั่มเบ็งยังมีท่าทางที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ คือ การก้าวเท้า การหมุนตัว รูปแบบการแปรแถวในการแสดง

ขั้นตอนการเดินซั่มเบ็ง

ขั้นตอนที่ ๑ ประกอบด้วย

๑. ทำออก เมื่อออกมาถึงกลางเวทีโค้งทำความเคารพผู้ชม หรือภาษายาวี หมายถึง การ สลาม
๒. ทำเตรียมหรือท่าเบสิก (ท่าพื้นฐาน)
๓. ทำเข้าดอก (การแปรแถวให้มีลักษณะเป็นกรีบดอกไม้)

ขั้นตอนที่ ๒ ประกอบด้วย

๑. ทำรำวง
๒. ท่าแต่เจ้าะ
๓. ท่าโปรยดอกไม้
๔. ท่าเกล็ดปลายาว
๕. ท่าเกล็ดปลาสั้น
๖. ท่ารองเง็ง
๗. ท่าดอกกรัก

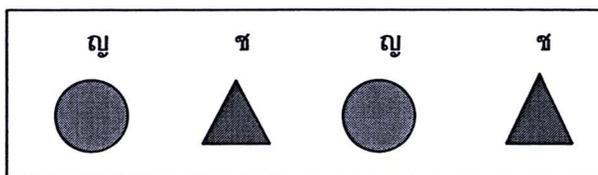
ขั้นตอนที่ ๓ ประกอบด้วย

๑. ท่าแปรแถว (จากเดินเป็นดอกแปรแถวเป็นแถวหน้ากระดาน)
๒. ท่าแปดปิด (สไลด์ปิด)
๓. ซาลาม จบ

การเดินซั่มเบ็งนั้นก่อนจะเปลี่ยนท่าแต่ละท่าจะมีท่าเบสิก ซึ่งใช้เป็นท่าเชื่อมก่อนจะเปลี่ยนท่าทุกครั้ง

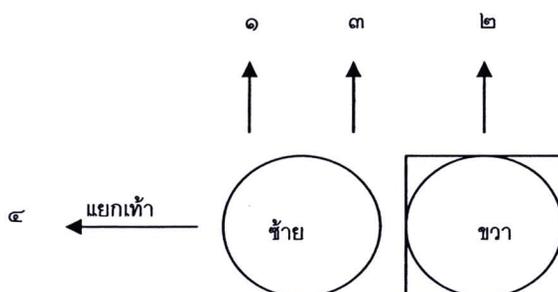
๕.๒ การวิเคราะห์กระบวนการทำเดินซั่มเบ็ง

กระบวนการเดินซั่มเบ็ง เมื่อดนตรีขึ้นผู้เต้นจะเดินออกมาเป็นคู่ชายหญิง ยืนเป็นแถวหน้ากระดานเรียง ๔ ผู้ชายจะยืนทางขวามือของผู้หญิงเสมอ

ลักษณะการใช้มือนั้นมือซ้ายจะแบวางระดับหน้าอก มือขวาเหยียดแขนตึงระดับไหล่แบมือหักข้อมือขึ้น (ผู้เดินสามารถสลับมือได้ โดยคำนึงถึงการออกด้านซ้าย หรือด้านขวาของเวที) ส่วนลักษณะการใช้เท้า ซอยเท้าเคลื่อนออกมาจากหลังเวที เมื่อถึงกลางเวทีผู้เดิน โค้งทำความเคารพ หรือสลามผู้ชม แล้วจึงเริ่มกระบวนการเดิน ดังนี้

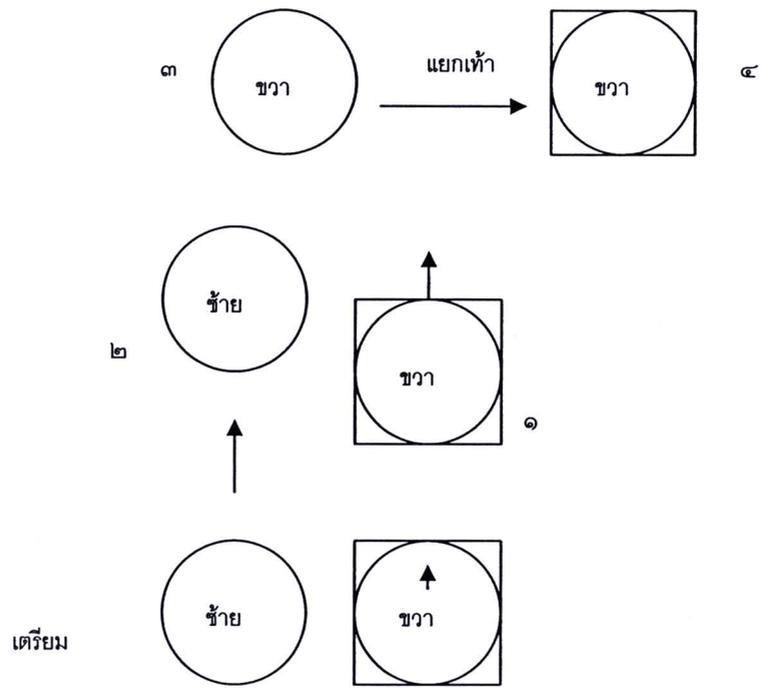
๑. ท่าเตรียม ฝ่ายชาย และฝ่ายหญิงจะเดินเหมือนกัน เริ่มด้วยการย่อเท้าอยู่กับที่ ๔ จังหวะ จำนวน ๔ ครั้ง โดยมีลักษณะดังนี้ ย่อเท้าซ้าย(นับ ๑) ย่อเท้าขวา(นับ ๒) ย่อเท้าซ้าย(นับ ๓) แยกเท้าซ้าย(นับ ๔)

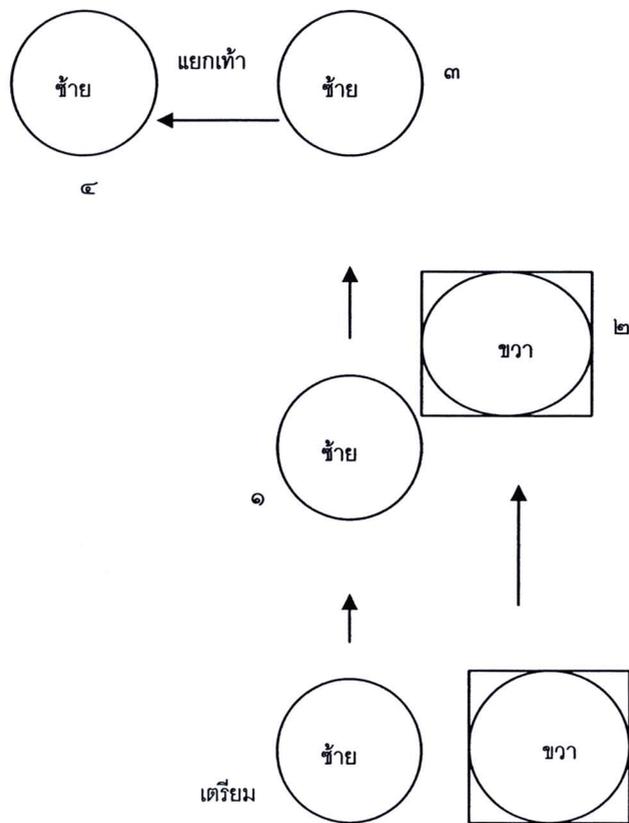
ในการแยกเท้าในจังหวะที่ ๔ ยึดยุบโดยย่อเข่าเล็กน้อย แล้วยึดตัวขึ้นพร้อมกับแยกเท้าซ้ายไปตะแคงข้าง ๆ

๒. ท่าเดินขึ้น ๔ จังหวะ จำนวน ๔ ครั้ง ซึ่งเป็นการเคลื่อนแถวไปข้างหน้า มีลักษณะดังนี้

ครั้งที่ ๑ ก้าวเท้าขวา (นับ ๑) ก้าวซ้าย(นับ ๒) ก้าวขวา(นับ ๓) แยกเท้าขวา (นับ ๔)

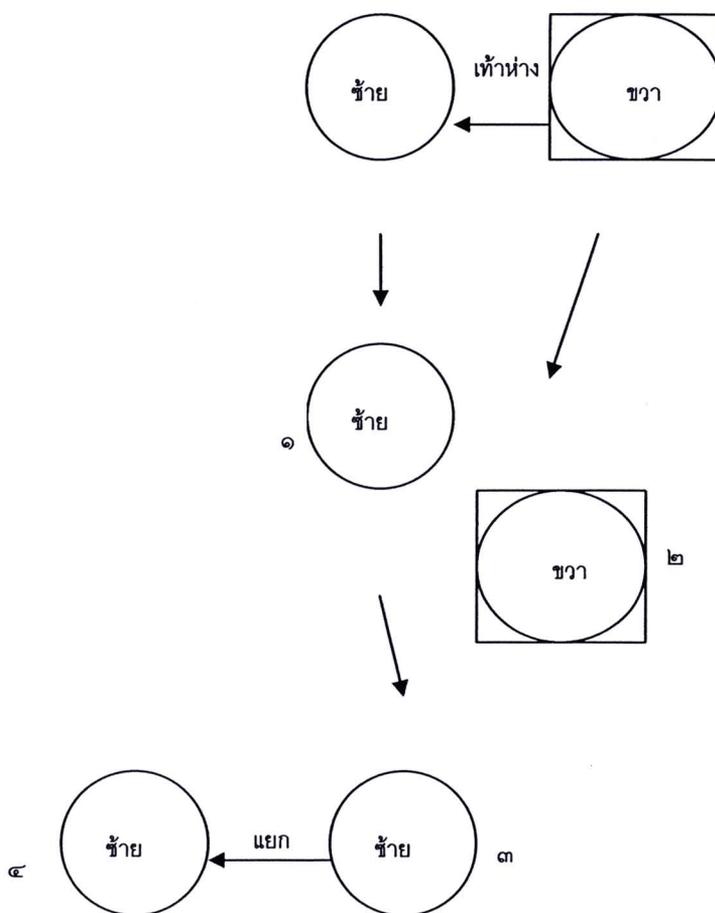
ครั้งที่ ๒ ก้าวเท้าซ้าย(นับ ๑) ก้าวเท้าขวา(นับ ๒) ก้าวเท้าซ้าย(นับ ๓) แยกเท้าซ้าย (นับ ๔)

ครั้งที่ ๓ เต็มเหมือนครั้งที่ ๑

ครั้งที่ ๔ เต็มเหมือนครั้งที่ ๒

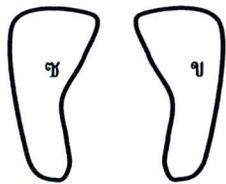
๓. ท่าถอยหลังก้าว หรือท่าถอยลง คือ การเดินถอยหลังแล้วแยกเท้าซ้ายตลอด ทำทั้งหมดจำนวน ๓ ครั้งคือ ถอยเท้าซ้าย(นับ ๑) ถอยเท้าขวา(นับ ๒) ถอยเท้าซ้าย(นับ ๓) แยกเท้าซ้าย(นับ ๔)

เมื่อถอยครบ ๓ ครั้งแล้วผู้เต้นจะกลับมายืนยังตำแหน่งเดิม โดยยืนเป็นแถวหน้ากระดานเหมือนเดิม แล้วผู้เต้นฝ่ายชาย และฝ่ายหญิงเดินท่าสไลด์ครึ่งอยู่กับที่ ๒ ครั้ง แล้วเคลื่อนแถวไปกลับโดยใช้ท่าสไลด์สะบัด และเคลื่อนแถวกลับอีกครั้งโดยใช้ท่าสไลด์เปิด โดยมีแผนผังการเต้นดังนี้

สไลด์ครึ่ง หลักในการรำและเต้น คือการเต้นอยู่กับที่โดยเตะเท้าหรือสะบัดเท้าขวาไปทางขวามือ

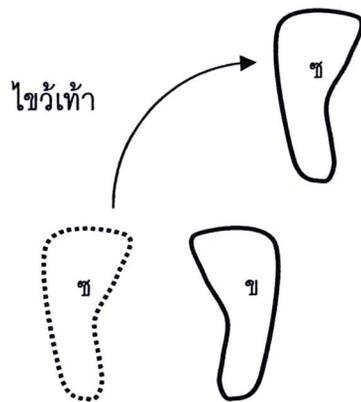
เริ่มต้น

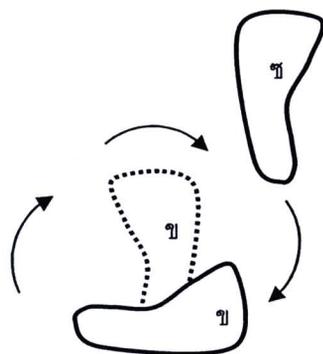
จังหวะที่ ๑

เคลื่อนที่เท้า

ซ้าย

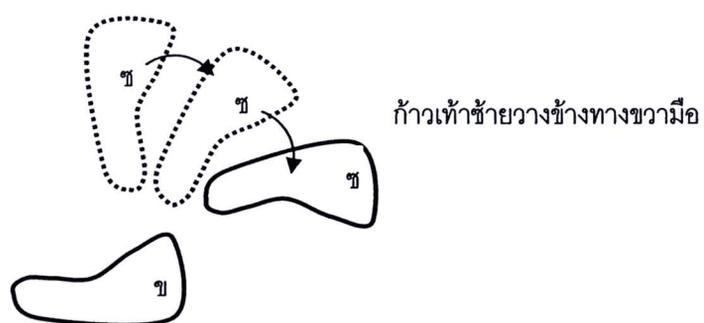

จังหวะที่ ๒

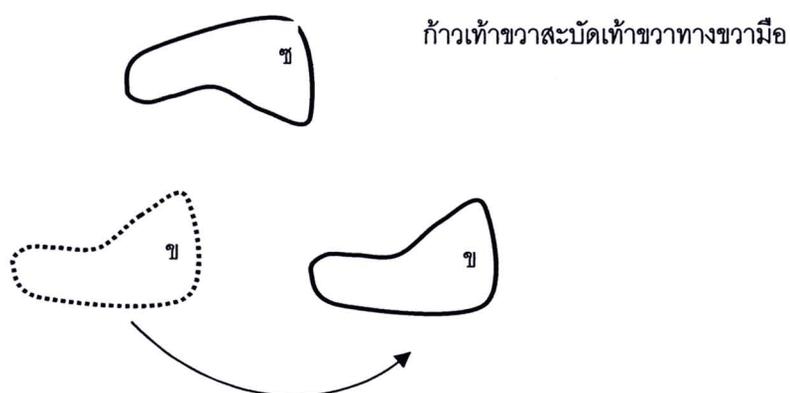

เคลื่อนเท้าขวาย่อเบี่ยงตัว

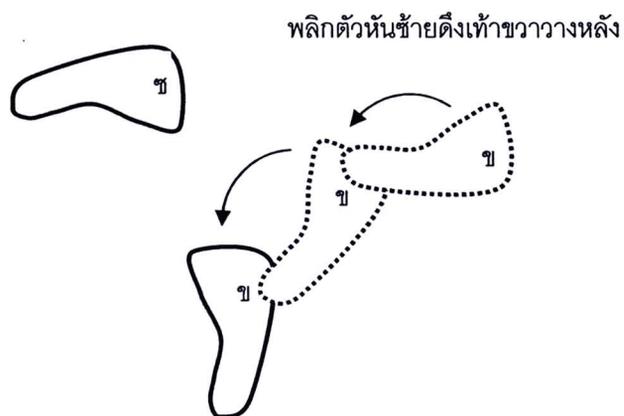
จังหวะที่ ๓

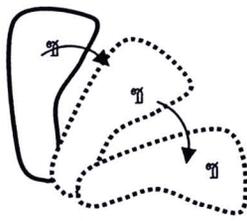
จังหวะที่ ๔

จังหวะที่ ๕

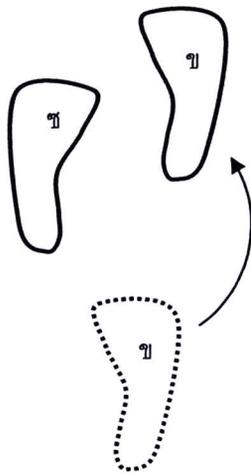
จังหวะที่ ๖

เคลื่อนเท้าซ้ายปรับเท้าวางหน้าตรง

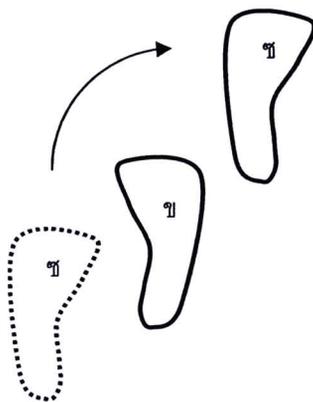

จังหวะที่ ๗

เคลื่อนเท้าก้าวเท้าขวาให้ต่างระดับกับกับเท้าซ้าย

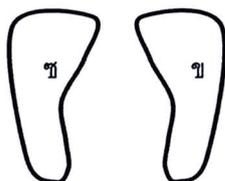
จังหวะที่ ๘

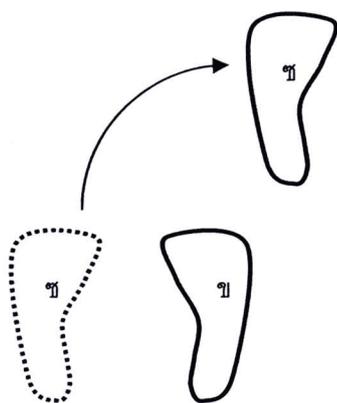
เคลื่อนเท้าซ้ายไขว้เท้าขวา

ท่าสไลด์สะบัด หลักในการเดินทำนี้ให้จำว่าสะบัด(เตะ)เท้าขวาในจังหวะที่๔ โดยเตะเท้าไปทางด้านซ้าย ดึงเท้ากลับหันซ้าย เท้าวางหลัง ก้าวเท้าซ้ายวางหน้า (ดังรูป)

เริ่มต้น

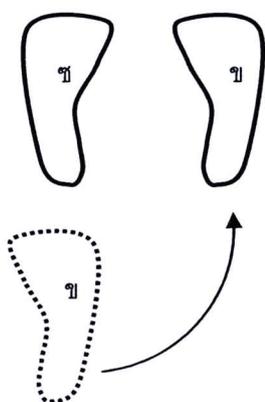

จังหวะที่ ๑

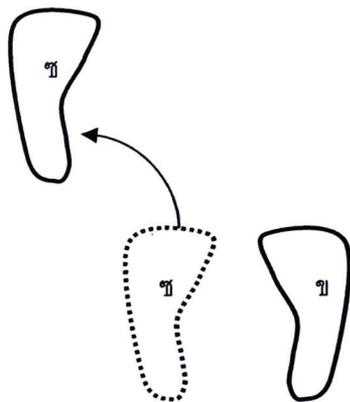
ก้าวเท้าซ้ายไขว้เท้าเปิดส้นเท้าขวา

จังหวะที่ ๒

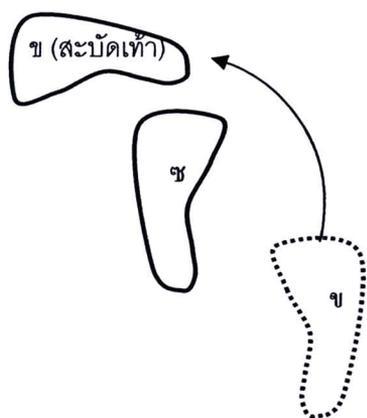
ก้าวเท้าขวาชิดเท้าซ้าย งอเข่ายุบตัว

จังหวะที่ ๓

ยัดตัวก้าวเท้าซ้าย ทำมุมเฉียง

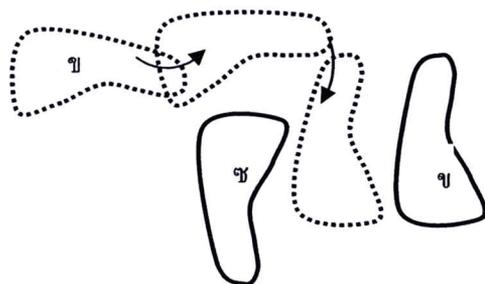
จังหวะที่ ๔

เคลื่อนเท้าขวาสะบัด (เตะ) ไปทางซ้าย

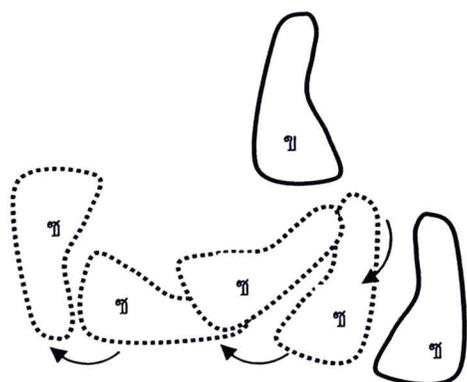
ดึงเท้าขวากลับ พลิกตัวหันซ้าย

จังหวะที่ ๕

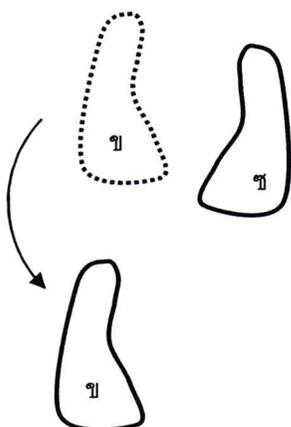
ดึงเท้าขวาวางหลังเท้าซ้าย

จังหวะที่ ๖

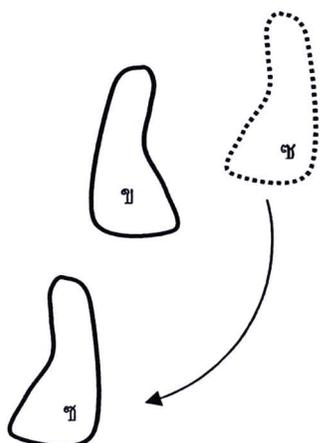
เคลื่อนเท้าซ้ายหันซ้าย

จังหวะที่ ๗

เคลื่อนเท้าขวาวงหน้า

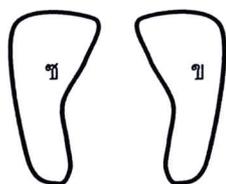
จังหวะที่ ๘

เคลื่อนเท้าซ้าย ไขว้เท้าวงหน้า

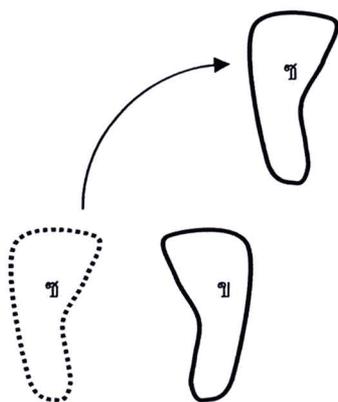
ท่าสไลด์แปด การเดินจะใช้เท้าคล้ายกับท่าสไลด์สะบัด แต่มีหลักในการเดินเท่านั้นคือในจังหวะที่ ๔ จะหมุนตัวทางขวา

เริ่มต้น

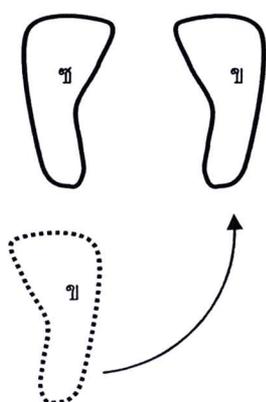
*หมายเหตุ เส้นประคือเส้นที่ส้นเท้าเคลื่อนที่

จังหวะที่ ๑

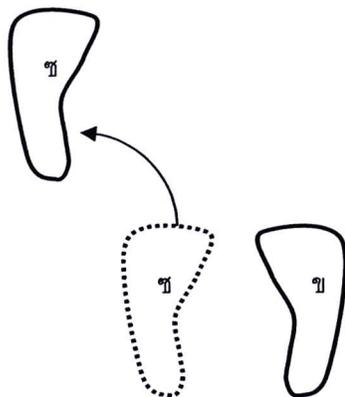
เคลื่อนที่ไขว้เท้า

จังหวะที่ ๒

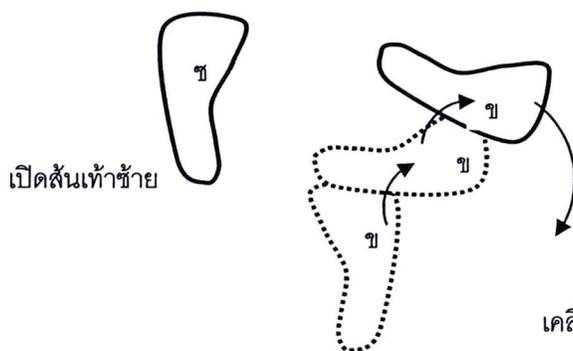
เคลื่อนเท้าขวาชิดเท้าซ้าย

จังหวะที่ ๓

ก้าวเท้าซ้ายไปข้างหน้าทำมุมเฉียง

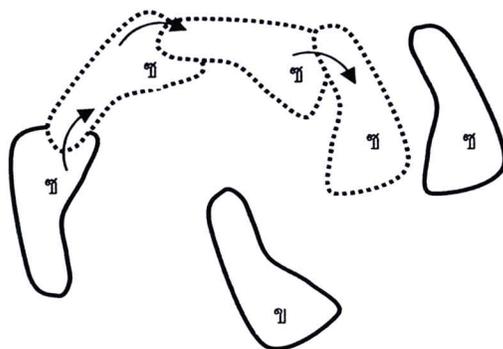
จังหวะที่ ๔

เปิดสันเท้าซ้าย

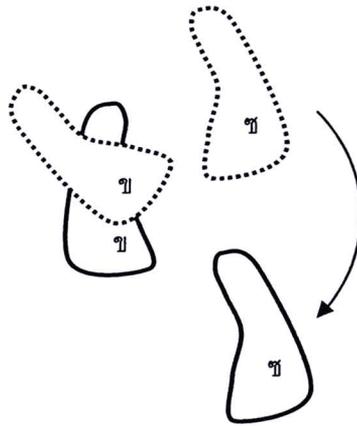
เคลื่อนเท้าขวาหมุนตัวไปทางขวากลับตัว

จังหวะที่ ๕

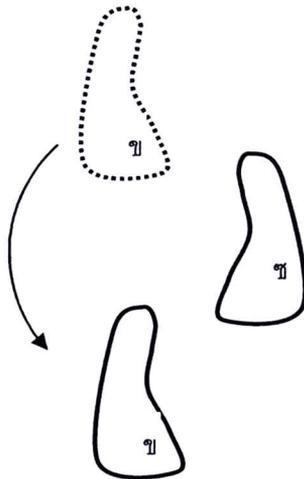
หมุนขวามือเท้าขวาวางหน้า ดึงเท้าซ้ายวางหลัง

จังหวะที่ ๖

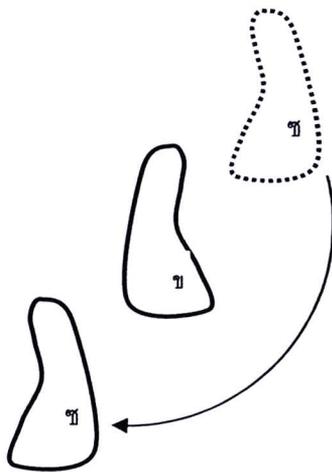
จังหวะที่ ๗

เท้าขวาวางหลัง ส้นเท้าเปิด

ก้าวเท้าขวาวหน้า เท้าซ้ายวางหลัง

จังหวะที่ ๘

ก้าวเท้าซ้ายไขว้เท้าขวาวหน้าเท้าขวา

กระบวนการเดินดังกล่าวข้างต้นเป็นเพียงส่วนหนึ่งของท่าเดินซั้มเบ็งทั้งหมด

ลักษณะท่าทางการเต้นซัมเบ็ง และการใช้พื้นที่เวที

ในการเต้นซัมเบ็ง ผู้เต้นจะต้องทำความเข้าใจและฟังจังหวะเพลงให้ออกเสียก่อนว่าเป็นจังหวะเพลงช้าหรือจังหวะเพลงเร็ว สิ่งที่จะต้องเรียนรู้ต่อไป คือ การเต้นท่าเบสิกหรือท่าพื้นฐาน เนื่องจากจะต้องฝึกหัดการเดินเท้า การใช้มือ ซึ่งท่าทางจะแตกต่างไปจากการเต้นรองเง็ง

ขั้นตอนการเต้นซัมเบ็งที่ถูกต้องมีดังนี้

๑. ท่าเต้นเบื้องต้น ญ ช ญ ช

๑.๑ ยืนเข้าคู่ ชาย-หญิง ชุดละ ๔ คน (ชายยืนทางขวามือของหญิง)

๒. ท่าเต้นซัมเบ็ง (ท่าเต้นมาตรฐาน)

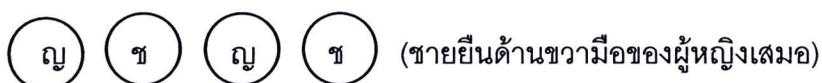
๒.๑ ท่าร้าว ๒.๒ ท่าแคเงาะ หรือแคเงาะ

๒.๓ ท่าเกล็ดปลายาว ๒.๔ ท่ารองเง็ง

๒.๕ ท่าโปรยดอกไม้ ๒.๖ ท่าเกล็ดปลาสั้น

๒.๗ ท่าดอกกรัก

๑. ยืนคู่ ชาย-หญิง ชุดละ ๔ คน (หรือเรียกว่า ๑ ดอก)

 (ชายยืนด้านขวามือของผู้หญิงเสมอ)

เพลงจังหวะที่ ๑ สลามผู้ชม (ดูภาพประกอบได้จากภาคผนวก ข ภาพที่ ๔๒-๔๓ หน้าที่ ๑๓๑)

ศีรษะ : ก้มศีรษะเล็กน้อย

ลำตัว : โนมลำตัวลง คล้ายๆท่าค่านับ

มือ : มือทั้งสองแตะที่หน้าผากแล้วผายออกระดับสะเอว

เท้า : ยืนเท้าทั้งสองข้างชิดกัน

ทิศ : หันหน้าออกทางผู้ชม

๒. ย่ำเท้าอยู่กับที่ ๔ จังหวะใหญ่ (ดูภาพประกอบได้จากภาคผนวก ข ภาพที่ ๔๔ หน้าที่ ๑๓๒)

ศิระษะ : ศิระษะตรง

ลำตัว : ลำตัวตรง

มือ : กำมือหลวมๆ ข้างลำตัว

เท้า : จังหวะที่ ๑-๔ ย่ำเท้าซ้าย – เท้าขวา – เท้าซ้าย - ตะข้างปลายเท้าซ้าย

ทิศ : หันหน้าออกทางผู้ชม

๓.เดินขึ้น ๔ จังหวะ (ดูภาพประกอบได้จากภาคผนวก ข ภาพที่ ๔๕ หน้าที่ ๑๓๒)

ศิระษะ : ศิระษะตรง

ลำตัว : ลำตัวตรง

มือ : กำมือหลวมๆ ข้างลำตัว

เท้า : จังหวะที่ ๑ ก้าวหน้าเท้าซ้าย – เท้าขวา – วางหลังเท้าซ้าย – ตะข้างปลายเท้าขวา

 จังหวะที่ ๒ ก้าวเท้าขวา – เท้าซ้าย – วางหลังเท้าขวา – ตะข้างปลายเท้าซ้าย

 จังหวะที่ ๓ ปฏิบัติเช่นเดียวกับจังหวะที่ ๑

 จังหวะที่ ๔ ปฏิบัติเช่นเดียวกับจังหวะที่ ๒

ทิศ : หันหน้าออกทางผู้ชม

๔.เดินถอยลง ๔ จังหวะ (ดูภาพประกอบได้จากภาคผนวก ข ภาพที่ ๔๖ หน้าที่ ๑๓๓)

ศิระษะ : ศิระษะตรง

ลำตัว : ลำตัวตรง

มือ : กำมือหลวมๆ ข้างลำตัว

เท้า : จังหวะที่ ๑-๔ ย่ำเท้าซ้าย – เท้าขวา – เท้าซ้าย - ตะข้างปลายเท้าซ้าย

ทิศ : หันหน้าออกทางผู้ชม

๕.เดินเปิดสไลด์ปิด ๑ ครั้ง (ดูภาพประกอบได้จากภาคผนวก ข ภาพที่ ๔๗ หน้าที่ ๑๓๓)

ศีรษะ : ศีรษะตรง

ลำตัว : ปล่อยไปตามจังหวะของเท้า

มือ : กำมือหลวมๆ ช้างลำตัว

เท้า : จังหวะที่ ๑ ก้าวไขว้เท้าซ้าย

จังหวะที่ ๒ ลากเท้าขวามาชิด

จังหวะที่ ๓ ก้าวเท้าซ้ายเฉียงไปทางซ้าย

จังหวะที่ ๔ ตะเท้าขวาลอยหมุนรอบตัวเอง

จังหวะที่ ๕ ก้าวเท้าขวาลง

จังหวะที่ ๖ ชยันเท้าซ้าย

จังหวะที่ ๗ วางเท้าขวาลงหน้ายืนลักษณะไขว้ห้าง

ทิศ : ไปตามจังหวะของเท้า

๖.ท่า Basic สไลด์หมุน ๗ จังหวะ ๒ ครั้ง

๗.ท่า Basic สไลด์ตะ ๗ จังหวะ ๒ ครั้ง

๘.ท่า Basic สไลด์ครึ่ง ๗ จังหวะ ๒ ครั้ง (ผู้ชายทำท่าสไลด์ครึ่ง, ผู้หญิงทำท่าสไลด์หมุน)

๙.ท่า Basic สอนแถวกับคู่ไป – กลับ (รูปภาพประกอบได้จากภาคผนวก ข ภาพที่ ๔๗-๔๘ หน้าที่ ๑๓๓-๑๓๔)

ศิระษะ : ลักคอก

ลำตัว : ปล่อยไปตามจังหวะของเท้า

มือ : กำมือหลวมๆ ช้างลำตัว

เท้า : ผู้ชายทำท่าสไลด์ครึ่ง, ผู้หญิงทำท่าสไลด์หมุน

ทิศ : ไปตามจังหวะของเท้า

ท่าที่ ๑ ท่าร่างง เดินแบบสไลด์ครึ่ง เปลี่ยนที่เป็น ๔ ทิศ จนกลับมาอยู่ที่เดิม (รูปภาพประกอบได้จากภาคผนวก ข ภาพที่ ๔๙ หน้าที่ ๑๓๔)

ศิระษะ : เอียงเข้าในวง

ลำตัว : ปล่อยไปตามจังหวะของเท้า

มือ : กำมือหลวมๆ ช้างลำตัว

เท้า : จังหวะที่ ๑ ก้าวไขว้เท้าซ้าย หันขวา

จังหวะที่ ๒ ก้าวเท้าขวาไปชิดเท้าซ้าย

จังหวะที่ ๓ ก้าวหน้าเท้าซ้าย

จังหวะที่ ๔ เตะเท้าขวาพร้อมกับหมุนตัว

จังหวะที่ ๕ วางเท้าขวาลง

จังหวะที่ ๖ ขยับเท้าซ้าย

จังหวะที่ ๗ ก้าวเท้าขวาลงหน้า หันมุม ๔ ทิศ เปลี่ยนที่คนอื่น

รับท่า ๑ Basic ๒ ครั้ง ไป-กลับ (สไลด์หมุน)

ทิศ : เปลี่ยนเป็น ๔ ทิศ จนกลับมาอยู่ที่เดิม

ท่าที่ ๒ ท่าแคเงาะ (รูปภาพประกอบได้จากภาคผนวก ข ภาพที่ ๕๐ หน้าที่ ๑๓๕)

- เป็นท่าที่เดินเข้าวง ๗ จังหวะ ของท่า Basic นับ ๑ และเข้ามุม ๓ จังหวะ เดินออกถอย
เท้าซ้าย เท้าขวา ก้าวไขว้เท้าซ้าย ก้าวเท้าขวาชิด ก้าวหน้าเท้าซ้าย เตะเท้าขวาขยับเท้าซ้าย วาง
เท้าขวาลงหน้า (ท่าสไลด์เตะ ๗ จังหวะ)

ศิระษะ : เอียงตรงข้ามกับเท้า

ลำตัว : ปล่อยไปตามจังหวะของเท้า

มือ : กำมือหลวมๆ ข้างลำตัว

เท้า : จังหวะที่ ๑ เหยียบหลังเท้าซ้าย

จังหวะที่ ๒ หมุนขวาถอยขวาลงหลัง

จังหวะที่ ๓ ก้าวเท้าซ้ายหันขวา

จังหวะที่ ๔ เตะเท้าขวาวางลง

จังหวะที่ ๕ เท้าขวาวางลงหมุนซ้ายหันหน้าเข้าหาคู่

จังหวะที่ ๖ ขยับเท้าซ้าย

จังหวะที่ ๗ ก้าวไขว้เท้าขวา

- ทำท่าแคเงาะกับที่ ๒ ครั้ง แล้ว Basic เปลี่ยนที่กันกับคู่ แล้วทำท่าแคเงาะอีก ๒ ครั้ง (อีก
ด้านหนึ่ง)
- ทำท่า Basic ๒ ครั้ง (สไลด์หมุน)

ทิศ : หันหน้าเข้าวง

ท่าที่ ๓ ท่าเกล็ดปลาขาว (ดูภาพประกอบได้จากภาคผนวก ข ภาพที่ ๕๑ หน้าที่ ๑๓๕)

- เดินสวนที่ละคู่ สับหว่างตรงกันข้ามสวนไป – กลับ เปลี่ยนคู่ที่ ๒ ไป – กลับ สำหรับคู่ที่ไม่สวน เดินท่าสไลด์ครึ่ง ๒ ครั้ง หันหน้าออกนอกวงและหมุนกลับหันในวงสวนกับคู่ไป – กลับ

ศีรษะ :

ลำตัว : ปล่อยไปตามจังหวะของเท้า

มือ : กำมือหลวมๆ ช่างลำตัว

เท้า : (ท่าสวนคู่) จังหวะที่ ๑ ก้าวไขว้เท้าซ้าย

จังหวะที่ ๒ ก้าวเท้าขวาไปชิดเท้าซ้าย

จังหวะที่ ๓ ก้าวหน้าเท้าซ้าย

จังหวะที่ ๔ เตะเท้าขวาพร้อมกับหมุนตัว

จังหวะที่ ๕ วางเท้าขวาลง

จังหวะที่ ๖ ขยับเท้าซ้าย

จังหวะที่ ๗ ก้าวเท้าขวาลงหน้า

(ไม่สวนคู่) เดิน ๗ จังหวะเช่นกัน ขวาทันนอกวงแล้วนับ ๗ จังหวะ หมุนกลับสวนกับคู่

คู่แรก หญิงคู่ ๑ กับชายคู่ ๒ สวนกันไปแล้วสวนกลับ

คู่สอง หญิงคู่ ๒ กับชายคู่ ๑ สวนกันไปแล้วสวนกลับ

สวนคนที่ไม่สวนแถวให้ทำท่า Basic ครึ่งจังหวะ อยู่กับที่ (Basic รับท่าเกล็ดปลาขาว ๒ ครั้ง ไป – กลับ)

ทิศ : หันหน้าออกนอกวงและหมุนกลับหันในวง

ท่าที่ ๔ ท่ารองเง็ง (ดูภาพประกอบได้จากภาคผนวก ข ภาพที่ ๕๒-๕๓ หน้าที่ ๑๓๖)

ศีรษะ : เคียงมองหน้าคู่ของตัวเอง

ลำตัว : ปล่อยไปตามจังหวะของเท้า

มือ : ผู้หญิง ใช้มือจับผ้าถุงด้านหน้ายกขึ้นเล็กน้อย

เท้า : - เดินท่ารองเง็งก้าวเท้าขวาก้าวเท้าซ้าย วางหลังเท้าซ้าย และปลายเท้าขวาข้างเท้าซ้าย วาง
สันขวา นับ ๑ จังหวะ ปฏิบัติเช่นนี้อีก ๑ ครั้ง นับเป็น ๒ จังหวะ สลับเท้าเป็นเท้าซ้าย

- ก้าวเท้าซ้าย ก้าวเท้าขวา วางหลังเท้าขวา และปลายเท้าซ้ายข้างเท้าขวา วางสันซ้าย นับ ๑
จังหวะ ปฏิบัติเช่นนี้อีก ๑ ครั้ง นับเป็น ๒ จังหวะ

- Basic สนวนคู่เปลี่ยนที่แล้วปฏิบัติรองเง็ง ๒ ครั้ง Basic สนวนคู่กลับ

จังหวะที่ ๑ ก้าวเท้าซ้าย

จังหวะที่ ๒ ก้าวเท้าขวา

จังหวะที่ ๓ ถอยเท้าซ้ายวางหลัง

จังหวะที่ ๔ และปลายเท้าขวาข้างเท้าซ้ายแล้ววางสัน (นับ ๑ จังหวะ ปฏิบัติ ๒ จังหวะ)

จังหวะที่ ๕ ก้าวเท้าขวา

จังหวะที่ ๖ ก้าวเท้าซ้าย

จังหวะที่ ๗ ถอยเท้าขวาวางหลัง

จังหวะที่ ๘ และปลายเท้าซ้ายข้างเท้าขวาแล้ววางสัน ปฏิบัติ ๒ จังหวะ (นับ ๑ จังหวะ)

ปฏิบัติท่า Basic นับ ๗ จังหวะ สนวนคู่เปลี่ยนที่แล้วปฏิบัติท่ารองเง็งตั้งแต่ท่าที่ ๑ – ๗ แล้ว Basic
๗ จังหวะ สนวนคู่เปลี่ยนที่กลับที่เดิม

ทิศ : หันหน้าเข้าหาคู่

ท่าที่ ๕ ทำโปรยดอกไม้ (ดูภาพประกอบได้จากภาคผนวก ข ภาพที่ ๕๔-๕๕ หน้าที่ ๑๓๗)

- เป็นท่านั่งเข้ามูม ๔ คน มือขวากรีดนิ้วกลางโปรยดอกไม้ออกข้างลำตัวตามจังหวะ หยิบดอกไม้ ๔ ครั้ง แล้วยืนขึ้น ถอยกลับที่แล้ว Basic ๑ ครั้ง ปฏิบัติทำโปรยดอกไม้อีก ๑ ครั้ง แล้ว Basic สนวนคู่ไป - กลับ

ศิระษะ : เอียงมองตามมือ

ลำตัว : ปล่อยไปตามจังหวะของเท้า

มือ : มือซ้ายแบบนเช่าขวา มือขวากรีดนิ้วกลาง หยิบดอกไม้บนมือซ้าย โปรยดอกไม้ผ่านหน้าตัวเองออกไปด้านข้างหน้า แล้วโบกมือผ่านหน้ากลับมาจับ

เท้า : จังหวะที่ ๑ ก้าวเท้าซ้ายเข้าวง

จังหวะที่ ๒ ก้าวเท้าขวาเข้าวง

จังหวะที่ ๓ นั่งบนส้นเท้า ชันเช่าขวา

จังหวะที่ ๔ มือซ้ายแบบนเช่าขวา มือขวากรีดนิ้วกลาง หยิบดอกไม้บนมือซ้าย โปรยดอกไม้ผ่านหน้าตัวเองออกไปด้านข้างหน้า แล้วโบกมือผ่านหน้ากลับมาจับ

จังหวะที่ ๕ ยืนขึ้นถอยเท้าซ้ายเข้าที่ตนเอง

จังหวะที่ ๖ ถอยเท้าขวา

จังหวะที่ ๗ ก้าวหมุนขวา (ก้าวไขว้ซ้าย)

จังหวะที่ ๘ เตะเท้าขวา

จังหวะที่ ๙ ชยันเท้าขวา

จังหวะที่ ๑๐ วางเท้าซ้ายลงหลัง

จังหวะที่ ๑๑ ก้าวไขว้ทางขวา

Basic รับ ๒ ครั้ง ไป - กลับ

ทิศ : หันหน้าเข้าในวง

ท่าที่ ๖ ท่าเกล็ดปลาสั้น (ดูภาพประกอบได้จากภาคผนวก ข ภาพที่ ๕๖ หน้าที่ ๑๓๘)

- สว่นไป – กลับ ด้วยท่าเกล็ดปลาสั้นกับคู่ของตัวเอง โดยวิธีสว่นหลัง

สว่นหลังหญิง กับ หญิง, ชาย กับ ชาย กลับที่เดิม

ศีรษะ : ลักคอ

ลำตัว : ปล่อยไปตามจังหวะของเท้า

มือ : กำมือหลวมๆ ช้างลำตัว

เท้า : จังหวะที่ ๑ ก้าวไขว้เท้าซ้าย

จังหวะที่ ๒ หันขวาวางเท้าซ้าย หลังเท้าขวา

จังหวะที่ ๓ ชยับเท้าขวา ก้าวซ้าย นับ ๑ จังหวะ ปฏิบัติ ๓ จังหวะ

จังหวะที่ ๔ หมุนซ้าย เข้ามุมเปลี่ยนที่เตะเท้าขวา

จังหวะที่ ๕ หันหน้าเข้าหาคู่ชยับเท้า ก้าวไขว้เท้าซ้าย ๓ จังหวะ

จังหวะที่ ๖ ท่าท่า Basic

จังหวะที่ ๗ หมุนตัวเดินกลับที่เดิม

ท่ารับ Basic ๗ จังหวะ

ทิศ : ไปตามการเคลื่อนไหวของเท้า

ท่าที่ ๗ ท่าดอกรัก (ดูภาพประกอบได้จากภาคผนวก ข ภาพที่ ๕๗ หน้า ๑๓๘)

- ก้าวเดินเข้าหาคู่ ๒ จังหวะ ม้วนมือกรีดนิ้วระดับหน้าผากหมุนตัวไหล่ขวาชนกับคู่พร้อมกรีดนิ้ว นับ ๑ ครั้ง หมุนกลับพร้อมเปลี่ยนมือไหล่ซ้ายชนคู่ พร้อมกับเปลี่ยนมือนับ ๓ ครั้ง ก้าวเดินออกแล้ว Basic สวนคู่ไป ปฏิบัติท่าดอกรักอีกครั้งแล้วสวนกลับ

ศิระ : เอียงมองตามมือสูง

ลำตัว : ปล่อยไปตามจังหวะของเท้า

มือ : ม้วนมือกรีดนิ้วออกระดับหน้าผาก

เท้า : จังหวะที่ ๑ ก้าวไขว้เท้าซ้าย

 จังหวะที่ ๒ ก้าวเท้าขวา

 จังหวะที่ ๓ หมุนตัวกลับหลังหันและปลายเท้าซ้าย (หมุนทางซ้าย) เอนหลังมองหน้ากับคู่มือทั้ง ๒ กรีดนิ้วออกสูงระดับหน้าผาก

 จังหวะที่ ๔ หมุนตัวและปลายเท้าขวา

 จังหวะที่ ๕ หมุนตัวและปลายเท้าซ้าย

 จังหวะที่ ๖ หมุนตัวเข้าหาคู่

 จังหวะที่ ๗ เดินออกจากคู่ ก้าวซ้าย ก้าวขวา ก้าวเท้าซ้าย

 จังหวะที่ ๘ ก้าวซ้ายและปลายเท้าขวา

 จังหวะที่ ๙ วางเท้าขวาลง

 จังหวะที่ ๑๐ ชยันเท้าซ้าย

 จังหวะที่ ๑๑ ก้าวไขว้เท้าขวาลงหน้า

ทำท่าที่ ๗ ท่าดอกรักอยู่กับที่ ๒ ครั้ง แล้วทำท่า Basic สวนคู่เปลี่ยนที่แล้วทำท่าดอกรักอีก ๒ ครั้ง
ทำรับ Basic ๗ จังหวะ ๒ ครั้ง

ทิศ : ไปตามการเคลื่อนไหวของเท้า

ท่าที่ ๘ ทำรับตอจนจบ (ดูภาพประกอบได้จากภาคผนวก ข ภาพที่ ๕๘-๖๐ หน้าที่ ๑๔๐)

ศีรษะ : ก้มศีรษะลงเล็กน้อย

ลำตัว : โน้มลำตัวลง

มือ : มือทั้งสองแตะหน้าผากแล้วผายออก

เท้า : ผู้ชายเดินขึ้นแบบสไลด์ครึ่ง ผู้หญิงเดินลงแบบสไลด์เตะรวมแถวเป็นแถวเดียว เดินขึ้นและเดินลงแบบสไลด์เตะ ๔ ครั้ง เดินลงแบบเตะข้าง ๓ จังหวะ ๔ ครั้ง ยืนชิดเท้า

ทิศ : หันหน้าออกทางผู้ชม

การวิเคราะห์ท่าทางในการแสดงซุ้มเบ็งข้างต้น เป็นท่าทางที่ใช้แสดงในจังหวัดนราธิวาส และจังหวัดยะลา ในส่วนของจังหวัดปัตตานีนั้น มีท่าทางที่แตกต่างออกเป็นเล็กน้อยในเรื่องของการใช้มือ คือ ลักษณะของการม้วนมือ ท่าทางของจังหวัดปัตตานีม้วนมือออก ของจังหวัดนราธิวาสและยะลาจะเป็นลักษณะม้วนมือเข้า ส่วนท่าทางของเท้าเป็นแบบเดียวกัน

๕.๓ พัฒนาการของการแสดงซุ้มเบ็งจากอดีตจนถึงปัจจุบัน

ซุ้มเบ็ง เป็นการเต้นรำคู่ชายหญิง ประกอบเพลงสกาปูซิเร๊ะ ซึ่งบรรเลงด้วยวงดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ตอนล่าง สำเนียงของเพลงจะออกไปทางแขกอาหรับ ลักษณะการแสดงจะมีทั้งการเต้น การรำ และการแปรแถว ซึ่งการเต้นซุ้มเบ็งมีพัฒนาการจากการเต้นรองเง็งเล็กน้อยคือ

- ซุ้มเบ็งใช้เพลงจังหวะเดี่ยวประกอบการแสดง คือ จังหวะซุ้มเบ็ง นิยมใช้เพลงสกาปูซิเร๊ะ
- ทำรำ และทำเต้นมีจำนวนมากกว่ารองเง็ง
- ผู้แสดงใช้จำนวน ๒, ๔, ๘ คู่ เพราะต้องสัมพันธ์กับการแปรแถวในการแสดง หรือเรียกว่าเข้าดอก ๑ ดอก ใช้ผู้แสดงจำนวน ๒ คู่ เพราะซุ้มเบ็งเป็น

การเต้นรำที่เน้นการแปรแถว คือ เต้นสวนกับคู่ สวนสลับคู่ในมุมทแยง และเต้นสลับตำแหน่งกันเป็นวง

การเต้นซั่มเบ็ง มีลักษณะการใช้มือ ใช้เท้าซึ่งมีความคล้ายคลึงกับรองเง็ง มะโย่ง และซาปิน (นาฏยศิลป์พื้นบ้านของมาเลเซีย) ลักษณะท่าเต้นจะเคลื่อนไหวอย่างช้าๆ ในการแสดงครั้งแรกคณะกรรมการสมาคมอิสลามจังหวัดนราธิวาสได้ทำการฝึกซ้อม และเล่นกันในหมู่ข้าราชการภาคใต้ ตามเทศกาลต่างๆ

ปัจจุบันการเต้นซั่มเบ็งได้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากอดีต ดังที่ ครูอรุณีย์ วงษ์เจริญ ได้กล่าวไว้ว่า “พัฒนาการของการแสดงซั่มเบ็งจากอดีตจนถึงปัจจุบันมีความแตกต่างกัน ลักษณะการย่อตัวเตะเท้า แต่เดิมคือการย่อตัวเตะเท้า ในจังหวะที่ ๗ - ๘ แต่ปัจจุบันได้เปลี่ยนมาเป็นเตะเท้าแทน ส่วนเพลงที่ใช้ในการแสดงนั้นจากที่ใช้เพลงช้าในการแสดงก็พัฒนามาใช้เพลงที่มีจังหวะเร็วขึ้น เมื่อใช้เพลงที่มีจังหวะเร็วในการแสดง ก็ต้องพัฒนาเรื่องของท่าทางในการแสดง โดยต้องปรับท่าทางของดอกให้เข้ากับเพลง รวมถึงปัจจุบันมีการปรับท่าทางให้เข้ากับผู้ชมในท้องถิ่น ให้ดูแล้วสนุกสนาน เพื่อไม่ให้ผู้ชมเบื่อหน่ายในการแสดง”^๑

พัฒนาการของท่าเต้นซั่มเบ็ง แต่เดิมเป็นการเดินไปตามจังหวะของดนตรี ในการเต้นมีนักแสดงเพียงคู่เดียว มีชื่อท่าว่า ท่าปูซิงบันยัง ซึ่งเป็นท่าที่หมุนไปรอบๆ ต่อมาผู้พัฒนาเพิ่มขึ้นเป็น ๖ ท่า คือ

๑. ท่ายาสันบือโต เป็นท่าเดินแบบเดินไปข้างหน้า
๒. ท่าฮูโนปลาวัน เป็นท่าเดินแบบเดินถอยหลัง
๓. ท่าซีกูกราวัง เป็นท่ากางแขนเหมือนค่างควาบิน
๔. ท่าซี้ซี้กัน เป็นท่าเดินย้ายตำแหน่งระหว่างชายหญิงแบบก้างปลา
๕. ท่าปูซิงบันยัง เป็นท่าเดินหมุนไปรอบๆ ซึ่งนำมาจากท่าทางที่แสดงอยู่ในตอนแรก

^๑ สัมภาษณ์ อรุณีย์ วงษ์เจริญ, ครูชำนาญการพิเศษโรงเรียนนราสิกขาลัย, ๑๗ มกราคม ๒๕๕๔.

๖. ทำวีเน็ส เป็นท่าสะบัดปลายเท้ามีจังหวะที่เร็วมาก และใช้เป็นท่าจบการแสดง

และในปี พ.ศ. ๒๕๒๗ ผศ. สมชาย พูลพิพัฒน์ ได้พัฒนาท่าเต้นเพิ่มเติมขึ้น และเลือกใช้เพลงประกอบที่มีจังหวะสนุกสนานเร้าใจ คือเพลง ซาปินบูตีมัน มาใช้ในการแสดง และแสดงมาจนถึงปัจจุบันนี้ โดยมีท่าทางที่ใช้ในการแสดงดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ ประกอบด้วย

๑. ทำออก เมื่อออกมาถึงกลางเวทีโค้งทำความเคารพผู้ชม หรือภาษายาวี หมายถึง การ สลาม
๒. ทำเตรียมหรือท่าเบสิก (ทำพื้นฐาน)
๓. ทำเข้าดอก (การแปรแถวให้มีลักษณะเป็นกรีบดอกไม้)

ขั้นตอนที่ ๒ ประกอบด้วย

๔. ทำรำวง
๕. ทำแดเจ๊าะ
๕. ทำไปรยดอกไม้
๖. ท่าเกล็ดปลายาว
๗. ท่าเกล็ดปลาสั้น
๘. ทำรองเง็ง
๙. ทำดอกกรัก

ขั้นตอนที่ ๓ ประกอบด้วย

๑๐. ทำแปรแถว (จากเต้นเป็นดอกแปรแถวเป็นแถวหน้ากระดาน)
๑๑. ท่าแปดปิด (สไลด์ปิด)
๑๒. ซาลาม จบ

(ท่าทางในการแสดงทั้งหมดสามารถศึกษาได้จากภาคผนวก ข หน้า ๑๓๑ – ๑๔๒)

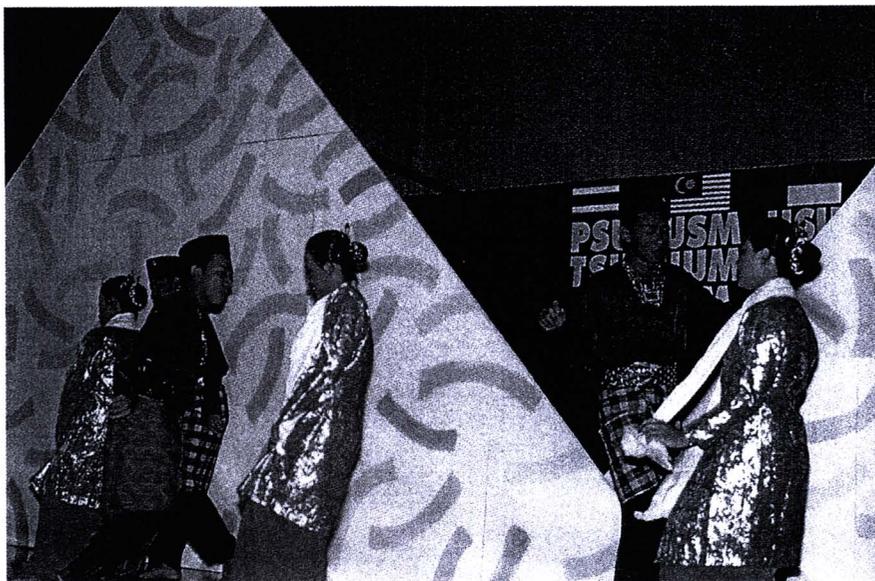
ภาพที่ ๒๗ การแต่งกายของการเดินขบวนในอดีตร

ที่มา: สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคใต้

ภาพที่ ๒๘ การเดินขบวนในปัจจุบันนิยมเดินกันหลายคู่ต่างจากอดีตที่เดินเพียงคู่เดียว

ที่มา: สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคใต้

ภาพที่ ๒๙ การเดินซั่มเบ็งของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พ.ศ. ๒๕๔๐

ที่มา: สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคใต้

การเดินซั่มเบ็งได้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากแบบฉบับดั้งเดิม ดังที่ "อัลดนน รอเซะ ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดนราธิวาส อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส ซึ่งเป็นวิทยากรสาธิต ซั่มเบ็งของจังหวัดนราธิวาส ได้กล่าวถึงความคลี่คลายเปลี่ยนแปลงของการเดินซั่มเบ็ง สรุปได้ว่า ในสมัยก่อนมีการเต้นกันเพียงคู่เดียว แต่ปัจจุบันนี้มีการเต้นหลายคู่จะเต้นก็คู่ก็ได้ และยิ่งมากคู่ ก็ดูสวยงามดี ลีลาท่าเต้นรำแต่เดิมก็มีเพียงท่าเดียว ปัจจุบันได้ประดิษฐ์ท่าเต้นใหม่ๆ เพิ่มขึ้นอีก ส่วนเรื่องดนตรีก็เปลี่ยนแปลงไป คือ เลิกใช้คาบูก แต่หันมานิยมใช้ไวโอลินแทน แต่ยังมีจังหวะ ทำนองของเพลงและการแต่งกายยังเป็นแบบพื้นเมืองเดิมอยู่ แต่รูปแบบได้เปลี่ยนไปจากลักษณะ พื้นบ้านเป็นการแสดงที่มีแบบแผน"^๒

๕.๔ หลักการนำท่าทางของซั่มเบ็งที่นำมาใช้ในการสร้างสรรค์ระบำพื้นบ้านภาคใต้ ตอนล่าง

ลักษณะการเต้นของการแสดงซั่มเบ็งได้มีอิทธิพลต่อการแสดงระบำพื้นบ้านภาคใต้ ตอนล่าง โดยนาฏยศิลป์ได้นำเอาท่าทางลักษณะการเต้นของซั่มเบ็งมาใช้กับระบำในชุดต่างๆ

^๒ กิตติชัย รัตนพันธ์. ดนตรี-นาฏศิลป์พื้นบ้านภาคใต้. (กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๙). หน้า ๔๕.

จากการสัมภาษณ์ผู้ที่มีประสบการณ์ในการสร้างสรรค์การแสดงพื้นเมืองภาคใต้ชุดต่างๆ นั้นสรุปได้ว่า ส่วนมากท่าทางที่ใช้ในการสร้างสรรค์ระบำพื้นบ้านภาคใต้ตอนล่างได้รับท่าทางพื้นฐานมาจากท่าของซำเป็ง และผู้แสดงที่จะแสดงชุดการแสดงพื้นบ้านได้ดีนั้นจะต้องมีพื้นฐานในการเต้นซำเป็งมาก่อนเช่นกัน ซึ่งองค์ประกอบพื้นฐานที่นำไปใช้ในการสร้างสรรค์การแสดงพื้นเมืองภาคใต้ได้แก่

๑. ลักษณะการใช้ศีรษะ คือ หน้ามองผ่านไหล่ หน้ามองคู่ และหน้ามองมือ
๒. ลักษณะการใช้ลำตัว คือ การเล่นไหล่และการใช้สะโพก
๓. ลักษณะการใช้มือ คือ จีบนิ้วกลาง จีบไม่ติด การม้วนมือ
๔. ลักษณะการใช้เท้า คือ ใช้ปลายเท้าแตะข้างหน้าเท้า การย่อแตะ ก้าวชิดก้าว เป็นต้น

นอกจากท่าทางที่เป็นพื้นฐานในการสร้างสรรค์การแสดงพื้นเมืองภาคใต้แล้ว การแสดงที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่มักนำเครื่องแต่งกาย เพลงประกอบการแสดงมาใช้ในการสร้างสรรค์อีกด้วย นับว่าซำเป็งมีคุณค่าและมีบทบาทสำคัญในการทำให้เกิดการแสดงที่เป็นเอกลักษณ์พื้นเมืองภาคใต้มาจนถึงปัจจุบัน

อาจารย์เสาวนีย์ บางโรย กล่าวว่า “ในการสร้างสรรค์ระบำพื้นบ้านภาคใต้ตอนล่างนั้น ผู้สร้างสรรค์กำหนดว่าจะสร้าง ระบำพื้นบ้านภาคใต้ โดยใช้ท่าเต้นของซำเป็งเป็นโครงสร้างท่ารำหลักและนำทำนานาฏศิลป์ไทยมาผสมผสาน เพราะทำนานาฏศิลป์ไทยนั้นความงามอยู่ที่การใช้มือ ส่วนซำเป็งความงามอยู่ที่การใช้เท้าในการเคลื่อนไหว กระบวนการกำหนดรูปแบบการสร้างสรรค์นั้นผู้สร้างสรรค์ได้กำหนดให้ประยุกต์จากนาฏยจารีตเดิม คือ ผู้สร้างสรรค์ใช้ลักษณะเด่นของการใช้เท้าในกระบวนการเต้นซำเป็งมาใช้เป็นโครงสร้างท่ารำหลัก แล้วนำมาผสมผสานกับการใช้มือของนาฏศิลป์ไทย เพื่อต้องการให้ผลงานการสร้างสรรค์มีรูปแบบใหม่ จากการเต้นซำเป็งแบบดั้งเดิมซึ่งค่อนข้างมีกระบวนการเต้นที่ซับซ้อน เน้นการใช้เท้าในการเคลื่อนไหว และเป็น การเต้นรำคู่ชายหญิง จึงทำให้ผลงานการสร้างสรรค์ระบำพื้นบ้านภาคใต้ชุด นาฏยทักษิณ

มีกระบวนการทำรำที่แปลกใหม่ไปจากของเดิม”^๓ ตัวอย่างทำทางในการแสดงที่ได้แบบแผนมาจากการแสดงซำเบ็ง เช่น ท่าเกล็ดปลาสั้น ในการแสดงระบำนาฏยทักษิณ ท่าโปรยดอกไม้ ในระบำแกนนะอูแด การออกแบบระบำชุดดารี่ชาแหมบุง ระบำโบไม้สีทอง ชุดบุหงาดาทาหลา ดังที่ นพศักดิ์ นาคเสนา ได้กล่าวไว้ว่า “จากลักษณะการเต้นของการแสดงซำเบ็งได้เข้าไปมีอิทธิพลต่อการแสดงพื้นเมืองภาคใต้ โดยนาฏยศิลปินได้นำเอาท่าทางลักษณะการเต้นของซำเบ็งมาใช้กับระบำในชุดต่างๆ เช่น ระบำดารี่ก็ปีสอออกยอกเก็จ ระบำดารี่บุงง ระบำเหล่านี้จะเน้นจังหวะที่เร้าใจสนุกสนาน ประกอบกับการใช้อุปกรณ์ประกอบการแสดงที่ผสมกลมกลืนกับการเต้นได้อย่างลงตัว ในส่วนของเครื่องแต่งกาย นาฏยศิลปินได้นำรูปแบบการแต่งกายของชุดการแสดงซำเบ็ง ซึ่งเป็นชุดการแต่งกายพื้นเมืองของชาวไทยมุสลิมภาคใต้ มาตัดเย็บใช้กับชุดการแสดง เพื่อให้เกิดความกลมกลืนเข้ากับวัฒนธรรมการแต่งกายของชาวไทยมุสลิม”^๔ นอกจากชุดการแสดงที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ยังมีชุดการแสดงอีกหลายชุดที่มีท่าทางพื้นฐานมาจากการเต้นซำเบ็ง เช่น ระบำทักษิณนารี ที่สร้างสรรค์โดย สถาบันราชภัฏสงขลา เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๕ เนื้อหาแสดงถึงการผสมผสานท่ารำจากซำเบ็ง ดาระ และโนรา เป็นต้น

^๓ สัมภาษณ์ เสาวณีย์ บางโรย.อาจารย์ประจำสาขาวิชาศิลปะการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, ๗ มีนาคม ๒๕๕๔.

^๔ นพศักดิ์ นาคเสนา.นาฏยประดิษฐ์ ระบำพื้นเมืองภาคใต้. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๖).

ภาพประกอบที่ ๓๐ ตัวอย่างการแสดงที่สร้างสรรค์จากการแสดงซั่มเบ็ง ในภาพเป็นการนำท่า
เกลิตปลาสั้นมาใช้ในการแสดงชุด ระเบ้านาฎยทักษิณ

ที่มา: เสาวนีย์ บางโรย

ภาพประกอบที่ ๓๑ - ๓๒ ท่าไปรอยดอกไม้ในระบำแกนนะอูแด่ ซึ่งสร้างสรรค์มาจากท่าไปรอยดอกไม้

ในการแสดงซั่มเป็ง สร้างสรรค์โดย อาจารย์ไชวี่ จันทรจิตร

ที่มา: ศิลฎา คงพัฒน์

๕.๕ คุณค่าและบริบททางสังคมของการแสดงซั้มเป็ง

การเต้นซั้มเป็งนิยมแสดงในงานต้อนรับแขกสำคัญของท้องถิ่นหรือเดินโชวีในงานรื่นเริง เพราะถือว่าเป็นเอกลักษณ์ที่สวยงามประจำท้องถิ่นชุดการแสดงหนึ่ง นอกจากนี้เพื่อความบันเทิงแล้ว ในอดีตข้าราชการยังใช้การแสดงซั้มเป็งเพื่อเป็นการออกกำลังกายอีกด้วย และการแสดงซั้มเป็งยังมีอิทธิพลต่อบริบททางสังคม คือ สามารถสร้างความสามัคคีให้เกิดในบุคคลในท้องถิ่น และยังเป็นตัวเชื่อมความสัมพันธ์ที่ดี เนื่องจากสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นชุมชนที่มีความหลากหลายในเรื่องของศาสนา วัฒนธรรม แต่การแสดงสามารถทำให้ละลายความหลากหลายได้ เพราะไม่ต้องมีการแบ่งแยกศาสนาและวัฒนธรรม ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งที่ดีในสังคม รวมถึงบริบททางวัฒนธรรม ซึ่งในการแสดงซั้มเป็งได้มีการนำเอาศิลปะการแต่งกายของคนพื้นเมืองมาใช้ในการแสดงเพื่อเป็นการนำเสนอความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น และยังคงยึดหลักคำสอนของศาสนาที่ในการแสดงจะไม่มี การแตะเนื้อต้องตัวกันระหว่างชายหญิง

ปัจจุบันมีคณะที่นำซั้มเป็งมาแสดงน้อยมาก และการแสดงก็หาชมได้ยาก ยกตัวอย่าง เช่น ที่จังหวัดนราธิวาส ปัจจุบันมีผู้ถ่ายทอดการแสดงซั้มเป็งและนำซั้มเป็งออกแสดง เพียงท่านเดียว คือ ครูอรุณีย์ วงษ์เจริญ และที่จังหวัดปัตตานี มีคณะที่แสดงซั้มเป็งเพียงคณะเดียวเท่านั้น คือ คณะบุหลันตานี แสดงให้เห็นว่าการแสดงที่สวยงามและมีเอกลักษณ์ความเป็นพื้นเมืองภาคใต้ กำลังจะสูญหายไป หากยังไม่ได้รับการสนับสนุน การสืบถ่ายทอด การอนุรักษ์ แนวโน้มอีกสิบปีข้างหน้าซั้มเป็งอาจจะศึกษาได้เฉพาะข้อมูลที่เป็นเอกสารเท่านั้น เหมือนการแสดงบางชุดในปัจจุบันที่เหลือไว้เฉพาะชื่อชุดการแสดง แต่ไม่สามารถหาชมการแสดงเหล่านั้นได้อีกแล้ว

๕.๖ การวิเคราะห์แนวทางการอนุรักษ์และการส่งเสริมการแสดงซั้มเป็ง

ซั้มเป็ง เป็นศิลปะการแสดงแบบเต็มรูปแบบของชาวไทยมุสลิม จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีลีลาเยื้องกรายของคู่ชายหญิงที่ชม เป็นศิลปะการแสดงพื้นบ้านที่ทรงคุณค่าแห่งศิลปะ ควรให้มีการอนุรักษ์และถ่ายทอดการแสดงซั้มเป็งให้แก่เยาวชนในท้องถิ่น โดยการปลูกฝังให้รู้สึกเห็นคุณค่าและหวงแหนในศิลปวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ซึ่งอาจทำได้โดยการบรรจุเนื้อหาให้อยู่ในรายวิชานาฏยศิลป์พื้นบ้านภาคใต้ทั้งในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา

จนถึงระดับอุดมศึกษา ดังที่ ครูอรุณี วงษ์เจริญ อาจารย์โรงเรียนนราสิกขาลัย อำเภอเมืองจังหวัดนราธิวาส ได้จัดทำชมเป็งให้เป็นหลักสูตรท้องถิ่น หรือจัดให้มีโครงการฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้น ในช่วงปิดเทอมภาคฤดูร้อน เพื่อให้เยาวชนได้มีความรู้ความสามารถและได้เป็นส่วนหนึ่งในการอนุรักษ์และการส่งเสริมการแสดงชมเป็งให้คงอยู่ต่อไป เพราะหากไร้ผู้สืบทอดอาจทำให้การแสดงชมเป็งสูญหายได้

ดังนั้น ในการอนุรักษ์และการส่งเสริมการแสดงชมเป็งสามารถนำแนวคิดการอนุรักษ์และการส่งเสริมวัฒนธรรม มาประยุกต์ใช้ ดังนี้

๑. การส่งเสริมการแสดงชมเป็ง การแสดงชมเป็งจะสูญหายไปหรือคงอยู่ จะเจริญงอกงาม สืบทอดกันมาได้ก็ต่อเมื่อบุคคลในชุมชน มีความรู้ความเข้าใจ รู้คุณค่าของการแสดงชมเป็ง และยึดถือปฏิบัติสืบทอดกันมา แต่บุคคลจะเกิดความรู้ความเข้าใจ ก็ต่อเมื่อได้รับการสื่อความหมายและถ่ายทอดให้สามารถปฏิบัติด้วยตนเอง ดังนั้นจึงต้องมีความเข้าใจ การชักชวน และส่งเสริมให้มีการแสดงชมเป็ง จึงจะเกิดความซาบซึ้งและมองเห็นคุณค่า ซึ่งเป็นพื้นฐานของการอนุรักษ์และการส่งเสริมการแสดงชมเป็งได้

๒. การเผยแพร่การแสดงชมเป็ง การเผยแพร่การชมเป็งไปสู่ชุมชน หรือสังคมอื่น นำผลมาสู่การอนุรักษ์การแสดงชมเป็ง คือ

๒.๑ เป็นการพิสูจน์ให้เห็นถึงคุณค่าของการแสดงชมเป็ง ว่าเป็นสิ่งที่ดีงาม สามารถปรับให้เข้ากับสภาวะแวดล้อม และวัฒนธรรมอื่นได้อย่างเหมาะสม

๒.๒ การแพร่ขยายของการแสดงชมเป็งสู่ชุมชนอื่น สร้างความภูมิใจให้แก่ชุมชน เป็นแรงจูงใจให้มองเห็นคุณค่า ช่วยกันรักษาต่อไป

นอกจากนี้ยังสามารถนำข้อเสนอแนะของ เรื่อง เจริญชัย ที่ว่าแนวทางการอนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรมไทยของโรงเรียนมัธยมศึกษา มาใช้ในการอนุรักษ์และการส่งเสริมการแสดงชมเป็งได้ดังนี้

๑. ด้านพุทธิพิสัย เป็นการมุ่งเน้นความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาต่างๆ ทางวัฒนธรรม ซึ่งสามารถสอดแทรกในหลักสูตรการเรียนการสอนได้ อาจเป็นเรื่องราวทางประวัติศาสตร์

และวรรณคดี ซึ่งการแสดงซิมเป็ง สามารถนำไปบรรจุในหลักสูตรการเรียนการสอนได้เช่นกัน ทั้งในเรื่องประวัติความเป็นมาของการแสดง คุณค่าและบริบททางสังคมของการแสดงซิมเป็ง

๒. ด้านทักษะ เป็นการฝึกให้เกิดความชำนาญ ความคล่องแคล่วในการปฏิบัติ ซึ่งสถาบันการศึกษา สามารถถ่ายทอดโดยตรง เช่นการแสดงซิมเป็ง สามารถถ่ายทอดในรายวิชานาฏยศิลป์ได้ตามหลักสูตรการเรียนการสอน

๓. ด้านเจตคติ สำหรับด้านนี้เป็นด้านที่ลึกซึ้ง อาจปลูกฝังในเรื่องของค่านิยม ความเชื่อถือ ซึ่งจะทำให้เกิดการพัฒนาจากส่วนที่เป็นรูปธรรม ออกมาในรูปของลักษณะนิสัย และความประพฤติในข้อนี้ ควรมีการปลูกฝังให้เยาวชนเห็นคุณค่าของการแสดงซิมเป็งอันเป็นเอกลักษณ์ในท้องถิ่นของตน เมื่อเยาวชนเห็นคุณค่าก็จะนำไปสู่การอนุรักษ์และการส่งเสริม

ผู้วิจัยเห็นว่าส่วนมากแล้วมักจะได้ยินคนหลายคนชอบพูดว่า ปัญหาเกี่ยวกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมของไทยเกิดจากการรุกรานของวัฒนธรรมตะวันตก แต่ปัญหาจริงๆ น่าจะไม่ใช่วัฒนธรรมตะวันตกเป็นสิ่งหลัก ปัญหาน่าจะได้แก่การพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วที่อาจจะถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมตะวันตกเสียมากกว่า ทำให้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ ประเพณีค่านิยมแบบเก่าลงอย่างรวดเร็วจนคนจำนวนมากตั้งตัวไม่ติด บางคนเปลี่ยนไปรับวัฒนธรรมและค่านิยมใหม่ บางคนเกิดความสับสนระหว่างวัฒนธรรมค่านิยมแบบเก่า และวัฒนธรรมค่านิยมแบบใหม่ บางคนสับสนว่าจะเลือกรับของใหม่มากน้อยแค่ไหน อย่างไรก็ตาม จะรักษาเอกลักษณ์ และรากเหง้าทางวัฒนธรรมของตนไว้ โดยที่ตนเองสามารถแสวงหาความสุขในชีวิตแบบใหม่ ในสังคมสมัยใหม่เหมือนคนอื่นๆ ได้

การส่งเสริมพัฒนา ซึ่งมีความหมายมากกว่าการสืบทอด และอนุรักษ์ของเก่าประการหนึ่งกับการสร้างสรรค์ใหม่โดยอาศัยพื้นฐานทางศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิมอีกประการหนึ่ง ในการสร้างสรรค์และพัฒนาอย่างเป็นที่แน่นอนว่าคงขึ้นอยู่กับการจัดการศึกษาเป็นสำคัญ รัฐบาลควรจะมีงบประมาณจัดการศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรมให้มากกว่านี้ หลักสูตรการเรียนเรื่องศิลปวัฒนธรรม ควรจะมีมากขึ้นตั้งแต่ระดับอนุบาลจนกระทั่งมหาวิทยาลัย การจัดตั้งศูนย์หรือสถาบันศิลปวัฒนธรรมของรัฐบาลควรมีเพิ่มมากขึ้นหลายเท่าตัวทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด องค์กรด้านศิลปวัฒนธรรมของรัฐบาลควรมีบุคลากรทุกระดับที่มีปัญญาความสามารถ

ในการทำงาน ตั้งใจจริง มิใช่เข้ามาทำงานโดยที่ไม่ประสีประสาเรื่องศิลปวัฒนธรรม กลุ่มคนทุกกลุ่มในสังคมควรเป็นเป้าหมายในการส่งเสริมให้ความรู้ และหาช่องทางให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางศิลปวัฒนธรรมมากขึ้น นอกจากนั้นสื่อมวลชนควรทำหน้าที่พัฒนาศิลปวัฒนธรรมด้วยการวิพากษ์วิจารณ์ดูแลตนเอง ปรับปรุงตนเอง ไม่ให้นอกกลุ่มนอกทาง หรือมิใช่มุ่งแต่ความบันเทิงและการขายข่าว โดยไม่คำนึงถึงการพัฒนาปัญญาของประชาชน หากสามารถกระทำได้ในส่วนที่กล่าวมาแล้วก็จะทำให้ศิลปวัฒนธรรมของประเทศพัฒนาได้เทียบเท่ากับประเทศอื่นๆ เพื่อให้เยาวชนได้มีความรู้ความสามารถและได้เป็นส่วนหนึ่งในการอนุรักษ์การแสดงซิมเป็งให้คงอยู่ต่อไป เพราะหากไร้ผู้สืบทอดอาจทำให้การแสดงซิมเป็งสูญหายได้

ผู้วิจัยเห็นว่าควรให้มีการอนุรักษ์และถ่ายทอดการแสดงซิมเป็งให้แก่เยาวชนในท้องถิ่น โดยการปลูกฝังให้รู้สึกเห็นคุณค่าและหวงแหนในศิลปวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ซึ่งอาจทำได้โดยการบรรจุเนื้อหาให้อยู่ในรายวิชานาฏศิลป์พื้นเมืองภาคใต้ทั้งในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษา หรือจัดให้มีโครงการฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้น ในช่วงปิดเทอมภาคฤดูร้อน และสามารถบรรจุในกิจกรรมการออกกำลังกายตอนเช้าของโรงเรียน เนื่องจากในอดีตการแสดงซิมเป็งใช้สำหรับการออกกำลังกายของขุนนางชั้นผู้ใหญ่เช่นกัน

สรุปแนวทางการส่งเสริมสนับสนุนศิลปะการแสดงพื้นบ้านภาคใต้ตอนล่าง ดังนี้

๑.การจัดตั้งหอแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้านภาคใต้ตอนล่าง เพื่อเป็นศูนย์รวบรวมของการจัดผลงานนาฏศิลป์พื้นบ้านภาคใต้ ซึ่งสามารถประกอบออกเป็นส่วน คือ

๑.๑ ห้องแสดงระบำพื้นบ้านภาคใต้ตอนล่าง เพื่อศึกษาประวัติที่มา และพัฒนาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับนาฏศิลป์พื้นบ้านภาคใต้

๑.๒ ห้องแสดงชุดการแสดง และอุปกรณ์ประกอบการแสดงพื้นบ้านภาคใต้ตอนล่าง เพื่อเปิดโอกาสให้สาธารณชนได้ศึกษาข้อความรู้ต่างๆ ตามความเหมาะสม

๒.จัดตั้งศูนย์วิจัยทางด้านนาฏศิลป์พื้นบ้านภาคใต้ตอนล่าง เพื่อรวบรวมข้อมูลวิจัยทางศิลปะการแสดงพื้นบ้านภาคใต้ตอนล่าง เพื่อนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุปผล เพื่อร่วมกันศึกษาสภาพปัญหาและการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และการนำเสนอผลงานวิจัยใหม่ๆ การจัดหาทุนสำหรับทำวิจัยทางด้านนาฏศิลป์พื้นบ้านภาคใต้โดยเฉพาะ รวมถึงการสนับสนุนให้

มีการเผยแพร่ผลงานเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมและเกิดประโยชน์ต่อวงการนาฏศิลป์
พื้นบ้านภาคใต้อย่างจริงจัง

๓. จัดตั้งหอสมุดการแสดงพื้นบ้านภาคใต้ตอนล่าง หอสมุดการแสดงพื้นบ้านภาคใต้
ตอนล่างเป็นแหล่งรวบรวมความรู้ทางการแสดงพื้นบ้านภาคใต้อันประกอบด้วย หนังสือทางด้าน
การแสดงพื้นบ้านภาคใต้ที่สามารถให้บริการเพื่อการศึกษาแก่เยาวชน นักเรียน นักศึกษา ครู
อาจารย์ ที่นำมาเผยแพร่และจำหน่ายได้ สิ่งที่กำลังกล่าวมาแล้วจะสามารถสร้างสังคมให้เห็นคุณค่า
ของศิลปะการแสดงพื้นบ้านภาคใต้ตอนล่างอย่างเป็นรูปธรรมที่สุด

๔. นำท่าทางของการแสดงซำเป็งมาเป็นกิจกรรมที่ใช้ในการออกกำลังกายในชุมชน
โรงเรียน และหน่วยงานทั้งของภาครัฐและเอกชน ก็จะทำให้ซำเป็งเป็นที่รู้จักเพิ่มขึ้น หรืออาจจะมี
การลดทอนความยากของท่าที่ใช้ในการแสดง ปรับเปลี่ยนเป็นท่าที่สนุกสนาน สามารถเป็นที่ติดตาม
และจำได้ง่ายมาใช้ในการฝึกหัดการแสดง หรือพัฒนาท่าทางการเคลื่อนไหวของเท้าให้มีสเต็ป
ที่เยาะขึ้น มีลีลาที่น่าสะดุดตา เป็นที่แปลกตาสำหรับผู้ชม

๕. พัฒนาการในเรื่องของเครื่องแต่งกายให้เข้ากับยุคสมัย เช่น การเลือกใช้วัสดุดีในการ
ตัดเย็บเสื้อผ้าที่เข้ากับสมัยนิยม

สรุป จากการศึกษาวิเคราะห์ในบทนี้ทำให้ผู้วิจัยได้เห็นจุดอ่อนและจุดแข็งของการแสดง
ซำเป็ง โดยเปรียบเทียบจากชุดการแสดงที่ได้รับความนิยมดังนี้ เปรียบเทียบการแสดงระหว่าง
มโนห์ราของภาคใต้ กับการแสดงซำเป็ง การแสดงมโนห์รา เป็นที่รู้จักของคนทั้งประเทศเป็นศิลปะ
ที่เก่าแก่มาดั้งแต่บรรพบุรุษ และปัจจุบันก็ยังดำรงอยู่ได้ในสังคม ซึ่งต่างจากการแสดงซำเป็ง นั้น
เป็นเพราะว่าการแสดงมโนห์รามีการพัฒนารูปแบบการแสดงให้เข้ากับยุคสมัยอยู่ตลอดเวลา มี
การนำเครื่องดนตรีสมัยใหม่เข้ามาผสมผสานในการแสดง มีการนำเรื่องราวที่ทันเหตุการณ์มา
นำเสนอต่อผู้ชม ทำให้ผู้ชมไม่รู้สึกละเบื่อหน่าย แต่การแสดงซำเป็งยังคงรูปแบบการแสดงที่มีแบบ
แผนดังเช่นเดิมไม่มีการเปลี่ยนแปลง ซึ่งหากมีการพัฒนาให้เข้ากับยุคสมัยก็อาจจะทำให้เป็นที่รู้จัก
ของสังคมเช่นกัน เช่น อาจจะใช้ทำนองเพลงที่ทันสมัยมาใช้ในการแสดง ผู้ชมฟังแล้วติดหู มีการ
พัฒนาในเรื่องของเครื่องแต่งกายเครื่องประดับที่ใช้วัสดุ อุปกรณ์ที่เข้ากับสังคมปัจจุบัน ซึ่งในการ
พัฒนานั้นไม่ได้ถึงกับเปลี่ยนแปลงทั้งหมด โดยขึ้นอยู่กับความเหมาะสมและอยู่บนหลักของการ

แสดงที่เป็นแบบแผน คือ จัดให้มีการแสดงทั้งที่เป็นแบบแผนก็ยังคงอยู่ และให้มีการแสดงที่พัฒนาให้เข้ากับยุคสมัยควบคู่ไปด้วย เพื่อทำวิกฤตให้เป็นโอกาสให้ผู้คนหันมาสนใจการแสดงซิมเบ็งมากยิ่งขึ้น เพราะจากการวิเคราะห์ทำให้ทราบว่ารูปแบบในการแปรแถวในการแสดงซิมเบ็งค่อนข้างซับซ้อนซึ่งแตกต่างจากชุดการแสดงอื่นๆ ซึ่งในระบอบทั่วไปๆ ก็จะมีมีแถว เช่น แถวหน้า กระดาน แถวตอน แถวตัววิคคว่า แถวตัววิหยา แต่ในการแสดงซิมเบ็งมากกว่านั้น มีทั้งแบบสลัฟ ฟันปลา แบบสวนกันกันมาระหว่างคู่ เป็นต้น และผู้แสดงต้องใช้สมาธิสูงในการแสดง เลยทำให้เป็นที่เบื่อหน่ายสำหรับผู้เริ่มฝึกหัด จึงทำให้ไม่อยากต่อทำเต็นในการแสดงซิมเบ็ง แต่หากมีการปรับปรับท่าทางให้มีความง่ายขึ้น มีการพัฒนาท่าทางที่ให้สนุกและจำได้ง่ายก็จะทำให้มีผู้สนใจการแสดงซิมเบ็งเพิ่มขึ้น เมื่อมีผู้คนสนใจเพิ่มขึ้น อาจมีการนำการแสดงซิมเบ็งมายืดเป็นอาชีพ เมื่อถึงเวลานั้นการแสดงซิมเบ็งก็ยังคงอยู่ไม่สูญหายไปจากสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังเช่นการแสดงของต่างประเทศที่มีการพัฒนาเพื่อให้ตรงตามความต้องการของผู้ชมจึงจะทำให้การแสดงเหล่านั้นอยู่ได้ ซึ่งในการแสดงจะอยู่ได้หรือไม่ ปัจจัยที่สำคัญปัจจัยหนึ่งก็คือ ความต้องการของผู้ชม

ดังที่ นราพงษ์ จรัสศรี กล่าวถึง การเปลี่ยนแปลงในการแสดงโมเดิร์นแดนซ์ไว้ว่า “ผู้ชมในยุคโมเดิร์นแดนซ์นี้มีความเห็นว่า การแสดงที่เป็นกายกรรมและประเพณีนิยมของบัลเลต์ที่ได้ปฏิบัติต่อเนื่องกันมานั้น ทำให้เกิดเป็นความน่าเบื่อหน่ายซ้ำซากไม่สร้างสรรค์ และยังมีความคิดที่วอกวนอยู่ในรูปแบบของการแสดงแบบเอาใจตลาด แต่ถึงแม้ว่ารูปแบบและเทคนิคการเต้นที่เกิดขึ้นใหม่ที่เรียกว่าโมเดิร์นแดนซ์นี้ จะมีความหลากหลายและแตกต่างกันมากสักเท่าไร ก็ยังมีส่วนที่ยังคงเหมือนกันอยู่อย่างหนึ่ง ก็คือ การหาทางเอาชนะใจผู้ชมโดยการโน้มนำให้ผู้ชมได้รู้ลึกจากภายในและภาพที่เป็นจริงจากลีลาการเคลื่อนไหวภายนอก อันเป็นปรัชญาของ โมเดิร์นแดนซ์ トラบเท่าทุกวันนี้”^{*} ซึ่งในการแสดงซิมเบ็งนั้นก็ควรจะมีการหาทางเอาชนะใจผู้ชมโดยการปรับปรับท่าทางให้มีความง่ายขึ้น มีการพัฒนาท่าทางที่ให้สนุกและจำได้ง่าย ลีลาท่าทางที่เข้ากับยุคสมัยก็จะทำให้มีผู้สนใจการแสดงซิมเบ็งเพิ่มขึ้นได้เช่นกัน

^{*} นราพงษ์ จรัสศรี. *ประวัติศาสตร์ศิลปะตะวันตก*. (กรุงเทพมหานคร: ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๘). หน้า ๑๑๓